

О. ХЕНРИ

МАРКИЗА И ГОСПОЖИЦА

САЛИ

Превод от английски: Тодор Вълчев, 1993

chitanka.info

Макар да не знаеше това, старият Бил Баскъм бе удостоен с голяма чест: съдбата го призова в един и същи ден с маркиз Бородейл.

Маркизът живееше в Лондон на Риджънт Скуеър, а старият Бил — край потока Куцата кошута близо до южната тексаска граница. Бедствието, което срази маркиза, прие формата на пукнал се сапунен мехур под названието „Централноамерикански и южноамерикански монопол за добив на махагон и каучук“. Злата орис на Бил го застигна в не по-малко страшен вид: шайка цивилизовани индианци от съседната територия, майстори в краденето на добитък, му задигнаха цялото стадо от четиристотин глави, а когато той понечи да ги проследи, те го застреляха. За да изравни резултата от двете бедствия, маркизът, убедил се, че на всеки петнайсет шилинга ще трябва да плаща дълг от една лира, си тегли куршума.

Със смъртта на стария Бил шестте му синове и дъщери останаха пълни сираци. Бащата не беше им оставил поне едно биче за разплод и нито един долар.

Със смъртта на маркиза осиротя единственият му син, млад човек, отдавна преселил се в Щатите и собственик на богато ранчо в северен Тексас. Когато научи скръбната вест, този млад човек възседна коня си и отпраши към близкия град. Там той повери на адвокатите си цялото свое имущество с изключение на коня, седлото, пушката и петнайсетте долара в джоба и им нареди да продадат всичко и получените средства да изпратят в Лондон за разплащане с кредиторите на бащата. След това отново яхна коня и се отправи на юг.

Един ден, почти едновременно, но от различни краища в ранчото Диамантения кръст край Малка Пиедра пристигнаха двама младежи да търсят работа. И двамата носеха спретнати новички каубойски дрехи. Единият беше строен, със златистокафяв загар, късо подстригана тъмна коса и деликатни, хубави черти. Другият — набит, широкоплещест, почервенял от слънцето, малко луничав, с къдрава рижа коса и грозновато лице, в което хубавото бяха засмените очи и уста. Управителят на Диамантения кръст им каза, че работа ще се намери. Между другото, същата сутрин му бяха съобщили, че готвачът — най-необходимият човек в лагера — яхнал мустанга си и изчезнал, тъй като не можел да понася майтапите и номерата, които на такова лице се полагат, тъй да се каже, по щат.

— Може ли някой от вас да готви? — попита управителят.

— Аз мога — отвърна незабавно рижиат. — Често ми се е случвало да готвя в лагерна обстановка. Готов съм да поема тази работа, докато не ми предложите нещо по-добро.

— Това се казва мъжки разговор — зарадва се управителят. — Ще ви дам една бележка до Сондърс и той ще ви назначи.

Така във ведомостта на Диамантения кръст се появиха две нови имена: Джон Баскъм и Чарлс Норуд. Щом се наобядваха, двамата тръгнаха към лагера. Указанията, които им дадоха, бяха ясни и прости: „Вървите все по дола и след петнайсет мили сте в лагера“. И двамата бяха чужди в тези краища, и двамата бяха млади и смели и тъй като случаят ги срещна и им отреди дълъг път, може да се каже, че началото на последвалото приятелство помежду им бе положено тъкмо този ден, когато рамо до рамо трябваше да избродят долината Кандад Верда.

До местоназначението си двамата стигнаха след залез слънце. Главният лагер беше удобно разположен покрай дълъг водоем под сянката на високи дървета. Пръснатите по тревата малки палатки и една голяма за хранителните продукти показваха, че този лагер ще бъде обитаван дълго.

Каубоите току-що се бяха върнали изгладнели и уморени в лагера, където нямаше нищо за вечеря. Какви ли не проклетия се сипеха върху главата на избягалия готвач. Докато момчетата разседлаваха конете и им слагаха пранги, двамата новаци пристигнаха в лагера и взеха да търсят Пинк Сондърс. Намериха го и му предадоха бележката от управителя.

Пинк Сондърс, който се разпореждаше с всичко, свързано с работата, беше зевзекът на лагера, където всички — от готвача до управителя — бяха равни. След като прочете бележката, той размаха ръка и се провикна, тържествено, колкото му глас държи:

— Господа, позволете ми да ви представя маркиза и госпожица Сали.

При тези думи двамата новодошли се смутиха. Новият готвач се стресна, на лицето му се изписа изненада, но в същия миг се сети, че „госпожица Сали“ е прозвището на всеки готвач в каубойските лагери в западен Тексас, и се усмихна за своя сметка. Колкото до спътника му, тази шега не само го смути; той прехапа устни, извърна се гневно и посегна към седлото, сякаш се готвеше да възседне отново коня си; но „госпожица Сали“ го хвана за рамото и каза, смеейки се:

— Хайде, маркизе, няма нищо. Сондърс фактически ти направи комплимент. Ти имаш такъв достолепен вид и аристократичен нос, че той не би могъл да те назове другояче.

Госпожица Сали разседла коня си и Маркиза, успокоил се напълно, последва примера му. Като запретна ръкави, Госпожица Сали хукна към склада с думите:

— Хайде, аз съм новият ви готвач, дявол ви взел! Съберете малко дърва да запалим огън и за половин час ще ви спретна чудесна топла вечеря.

Енергичността и доброто настроение, с които Госпожица Сали мигновено намери в склада кафе, брашно и бекон, му спечелиха тозчас благоразположението на целия лагер.

През следващите дни, когато поопознаха Маркиза, момчетата видяха, че той е весел, приятен младеж; вярно, малко сдържан и не винаги готов да участва в грубите лагерни веселби; но лека-полека те започнаха да се отнасят почтително към неговата сдържаност — която толкова подхождаше на дадения му от Сондърс прякор — и дори го обикнаха за тази му черта. Сондърс му възложи да събира стадото при необходимост. Маркиза се оказа отличен ездач, който се справяше с ласото и клеймото не по-зле от другите каубои.

Скоро между Маркиза и Госпожица Сали се завърза много близко приятелство. След вечеря, когато съдовете бяха измити и прибрани, двамата обикновено биваха заедно. Госпожица Сали пушеше лулата си, измайсторена от коренище, а Маркиза си плетеше нов камшик или сплиташе ремъци за пранги.

Управителят не забрави обещанието си при случай да помисли за готвача. При посещенията си в лагера той надълго разговаряше с него.

Очевидно проявяваше слабост към Госпожица Сали. Един ден, когато се завръщаше от обиколка, той се отби в лагера и му каза:

— Утре пристига нов човек, който ще те смени като готвач. Щом дойде, ти ела при мен в ранчото. Искам да поемеш цялата отчетност и кореспонденцията. Ще оправим заплатата ти. Диамантения кръст няма да пренебрегне човека, който се грижи за интересите на ранчото.

— Добре — отвърна Госпожица Сали толкова спокойно, сякаш в предложението нямаше нищо неочаквано. — А ще имате ли нещо против да доведе жена си в ранчото?

— Ама ти женен ли си? — понамръщи се управителят. — Досега не знаех.

— Работата е там, че не съм женен — каза готвачът. — Но мисля да се ожения. Щеше ми се да изчакам, докато получа по-добра работа и сигурен покрив. Може ли да доведе булката в палатка?

— Прав си — съгласи се управителят. — Лагерът не е място за женен човек, но... да, в ранчото място колкото щеш и ако ти отговориш на надеждите ми, в което не се съмнявам, смятай се за добре дошъл. Пиши й да пристига.

— Добре — повтори Госпожица Сали. — Щом утре ме сменят, идвам.

Вечерта беше студено и след вечерята каубоите се разположиха около голям огън от изсъхнали мескитови клони. Шегите и закачките постепенно затихнаха и настъпи пълна тишина, а това в каубойския лагер е опасен знак, че ще се случи нещо.

Госпожица Сали и Маркиза седяха на един пън и умуваха кое е по-добре за езда на голямо разстояние — дълго или късо стреме. След малко Маркиза стана и отиде до близкото дърво, където беше оставил да се сушат ремъци за ново ласо. Миг по-късно на Госпожица Сали се случи малка неприятност: духна вятър и прати в очите му парченца тютюн от цигарата, която Смитърс Сухия ручей си свиваше. Докато готвачът разтриваше очите си, от които се стичаха сълзи, Дейвис Грамофона — наричан така заради пронизителния си глас — подхвана реч:

— Приятели и граждани, позволете да ви задам един въпрос. Кое е най-голямото безобразие, което нормалният човешки ум дори не може да си представи?

Залп от отговори.

— Флош, който се оказва слаб.

— Безстопанствено теле, когато нямаш желязо за жигосване.

— Самият ти!

— Революерно дуло, насочено право срещу теб.

— Млъкнете, неграмотници! — обади се дебелакът Талър.

— Фони най-добре знае, нека той да каже.

— Ето що, приятели и граждани — каза Грамофона, — всички тия безобразия, които изредихте, са достатъчно печални и вие, може да се каже, почти познахте, ама не съвсем. Най-голямото безобразие на

света е това — посочи той Госпожица Сали, който все още си търкаше очите, — когато доверчива и заслепена женска си изплаква очите, щото един подъл изменник е разбил сърцето ѝ. Хора ли сме ние или хищници, че да позволим на някакво си аристократче да се подиграва с чувствата на Госпожица Сали? Мигар ще гледаме със скръстени ръце как този хубостник с лъскава титла кара да реве това прекрасно създание? Ще се държиме ли като мъже или ще си кусаме хляба, подгизнал от нейните горчиви сълзи?

— Срам и позор! — възнегодува Сухия ручей. — Това е нечовешко. Абе отдавна забелязах аз, че тоя гадник се навърта около нашата хубавица. Пък и се нарича Маркиз! Я кажи, Фони, това титулована особа ли ще рече?

— Нещо като цар — побърза да обясни Хлапето, — само че с понисък чин. Според мене нещо между вале и десятка.

— Не ме разбирайте криво — продължи Грамофона. — Това не значи, че съм против аристократите. Между тях има и порядъчни хора. Самият аз много пъти съм се мешал с тях. Що нещо съм изкъркал с кмета на Форт Уърт, седял съм на една маса и с касиера на пощата и да ви кажа, ако говориме за пиене, тези хора в малкото си джобче те слагат. Но щом Маркиза си позволява да си играе с чувствата на едно наивно девойче, питам аз, какво заслужава той?

— Сто камшика на голо — извика Сухия ручей.

— И никаква милост! — изрази общите чувства Хлапето.

— Да се накаже, да се накаже! — обадиха се в хор всички.

И преди Маркиза да се догади за намеренията им, двама го сграбчиха за ръце и го повлякоха към позорния стълб. Дейвис Грамофона, който се беше самоупълномощил да приведе присъдата в изпълнение, чакаше готов с кожени ремъци в ръце.

За първи път в грубоватите си забавления каубоите посягаха на неприкосновеността на Маркиза.

— Какво правите? — викна той възмутен и очите му засвяткаха.

— По-кратко, Маркизе — зашепна му Руби Фелоуз, единия от двамата, които го държаха. — Всичко е на майтап. Не го приемай сериозно, нищо няма да ти се случи. Момчетата ще те опънат на стълба и ще те наложат десетина пъти. Не бой се, не боли много.

Но Маркиза, побеснял от гняв, извика нещо и с неочаквана сила се изтръгна от държащите го ръце. За миг се справи с четиримата,

които се спуснаха към него и ги запокити надалеч от стълба. Гневният му вик чу и Госпожица Сали, който, очистил окоето си, побърза да му се притече на помощ.

И точно в този миг отекна едно гръмко „Ехей!“ и в осветения от огъня кръг влезе талига, теглена от два пъргави мустанга. Всички се спуснаха към нея и това, което видяха, ги накара да забравят театроето на Дейвис Грамофона, което и без това не беше вече толкова привлекателно. Очакваше ги по-интересен „дивеч“ от Маркиза и неговите похитители го зарязаха и обърнаха поглед към новата си жертва.

Талигата и конете бяха собственост на Сам Холи, скотовъдец от Биг Мъди. Сам караше талигата, а до него седеше гладко избръснат набит човек със сюртук и лъскав цилиндър. Това беше окръжният съдия господин Дейв Хакет, кандидатирал се повторно за тази изборна длъжност. Сам го съпровождаше в обиколката му из окръга и по каубойските лагери с цел да поразбуди независимите избиратели.

Двамата слязоха от талигата, вързаха конете за един мескитов храст и се отправиха към огъня.

При появата им всички обитатели на лагера с изключение на Госпожица Сали, Маркиза и Пинк Сондърс, който трябваше да играе ролята на домакин, нададоха страхотен вик на уплаха и изчезнаха в мрака кой накъдето види.

— Господи боже! — възкликна Хакет. — Толкова ли сме страшни? От нас ли се уплашиха? Радвам се да ви видя, господин Сондърс. Как я карате? За какво ти е цилиндърът ми, Сам?

— Боя се за него — отвърна замислен Сам Холи. Взел цилиндъра от главата на Хакет, той го въртеше в ръце и се взираше мнително в мрака отвъд огъня, където цареше мъртва тишина. — Ти какво ще кажеш, Сондърс?

Пинк се усмихна.

— Ще кажа, че е по-добре да окачим цилиндъра някъде по-нависоко — изрече той с тон на безпристрастен наблюдател. — В такава тъмнина можеш ли да видиш нещо? Но не бих го сложил на собствената си глава.

Холи стъпи на главината на задното колело на фургона за продукти и окачи цилиндъра на най-близкия клон. Още не стъпил на

земята, залп от поне десет револвера процепи въздуха и надупченият от куршуми цилиндър тупна долу.

Сега се разнесе съскащ звук, сякаш двајсет гърмящи змии съскаха едновременно, и от мрака се появиха отворед каубои, които пристъпяха много високо и много внимателно и си шъткаха един на друг, сякаш предупреждаваха за някаква опасност. Те образуваха тържествен широк кръг около цилиндъра и го поглеждаха със страх, а сегиз-тогиз някой отскачаше уж уплашен до смърт.

— Това е маскарата — обади се страхопочитателно някой, — дето нощем шета по блатата и крещи „Уили-уоло!“

— Не, това е отровният Кайпутум — изказа се друг, — който пуска жилото си дори мъртъв и реве, когато е зарит в земята.

— Това е главатарят на всички нечисти твари — обяви Дейвис Грамофона, — но няма страшно. Той издъхна.

— Ами, издъхнал — възрази Сухия ручей, — преструва се, гадината му с гадина. Това е Хайголакум, страшният горски дух. Има само един начин да му видиме сметката.

Той придърпа Талър, който тежеше колкото двама души. Талър постави цилиндъра изправен на земята и така се тръшна върху него, че го сплеска като палачинка.

Хакет наблюдаваше всичко това с широко отворени очи. Като забеляза, че е готов да избухне, Сам Холи му каза:

— Внимавай, господин съдия! В Диамантения кръст има шейсет гласа. Момчетата искат да те изпитат. Обърни всичко на шега и мисля, че няма да сбъркаш.

Хакет го разбра много добре и го послуша.

Той пристъпи към групата каубои, които след успешната разправа с кръвожадния звяр се радваха на победата си, и като погледна останките му, заяви тържествено:

— Благодаря ви, момчета, за безпримерния подвиг. Докато идвахме насам по дола, това жестоко чудовище, което вие така безстрашно и многократно унищожихте, ни дебнеше от върховете на дърветата. Оставам ваш длъжник до гроб, защото спасихте живота ми, и се надявам да получа гласовете ви, тъй като отново се кандидатирам за същата длъжност.

Позволете ми да ви предам визитната си картичка.

Каубоите, които с крайно сериозен вид изпълняваха всички свои маймунджилъци, сега се усмихнаха одобрително.

Но това не задоволи Дейвис Грамофона. Ненаситен на зевзеклъци, той измисли още нещо.

— Не, приятели — каза той много строго. — Шега ли е да пуснеш срещу хората такава кръвожадна твар. Това никъде няма да ти се размине. Но понеже се отървахме без човешки жертви, можеш да изкупиш вината си, ако изпълниш само едно наше желание.

— И какво е то? — попита Хакет, изпълнен с подозрения. — Нали имаш право да свързваш хората в свещен брачен съюз?

— Да, така е — съгласи се Хакет. — Брачният съюз, скрепен от мен, се смята за законен.

— Тук, в този лагер трябва да изправим една кривда — започна добродетелно Грамофона. — Някакво аристократче се будалка с едно простовато, но хубавичко същество от женски пол, което отдавна въздиша по него. Целият лагер смята за свой дълг да вкара в пътя този самозабравил се потомък на сто, а може би и на повече графове и да го свърже, макар и насила, с многострадалното момиче. Приятели, подкарайте насам Госпожица Сали и Маркиза, ще вдигаме сватба.

Това хрумване на Грамофона бе посрещнато с възторжени възгласи. Всички каубои хукнаха да търсят главните участници в предложената церемония.

— Извинете — каза съдията, бършейки потта от челото си, въпреки че нощта беше студена, — но искам да знам докъде смятате да стигнем с тази шега. И няма ли опасност други части от моя тоалет да бъдат взети за кръвожадни зверове и унищожени без остатък?

— Тази вечер момчетата са се оживили повече от обичайното — обясни Сондърс. — Хрумнало им е да оженят две момчета — готвача и един от каубоите. На шега, разбира се. Ти и Сам и без това ще трябва да преспите тук. Тъй че задоволи прищявката им. Може би след това ще се укротят.

Сватовниците намериха Госпожица Сали, който седеше на ока на фургона за провизии и най-спокойно пушеше лулата си. А после и Маркиза, който се беше облегнал на дървото, под което се намираше голямата палатка.

Натикаха ги безцеремонно в нея и Грамофона, който пое ролята на церемониалмайстор, започна да дава нарежданията си.

— Ти, Сух ручей, и вие, Джими, Бен и Талър, тичайте в гъсталака и наберете цветя — може и от мескита — и не забравяйте испанската кама, която расте до загона за конете. Нея ще дадем на булката вместо булченски букет. Куция, ти донеси жълто-червеното си одеяло, от него ще стане пола за Госпожица Сали. Маркизе, ти можеш да минеш и така; и без това никой не обръща внимание на жениха.

По време на тези абсурдни приготовления двамата главни участници в церемонията останаха за минута сами в голямата палатка. На лицето на Маркиза бе изписано небивало възмущение.

— На тази глупост трябва да се сложи край — обърна се той към Госпожица Сали и в светлината на висящия фенер лицето му се стори на готвача мъртвешки бледо.

— Но защо? — попита той с усмивка. — Защо да им разваляме удоволствието? Досега момчетата никога не са ти дотягали с шегите си. Нека се веселят.

— Ох, ти нищо не разбираш — настоя умолително Маркиза. — Та нали Хакет е окръжен съдия. Ако ни ожени, това не е шега работа. Аз не мога... О, ти нищо не знаеш.

Тук готвачът се приближи до Маркиза и взе ръцете му в своите.

— Сали Баскъм, знам всичко! — каза той.

— Не може да бъде! — заекна разтреперан Маркиза. — И искаш да...

— Повече от всичко друго. А ти?... Тихо, момчетата идват!

Каубоите влязоха в палатката със сватбената украса за невестата.

— Вероломни койоте — обърна се Грамофона към Маркиза, — съгласен ли си да изкупиш вината си пред това слабосилно, но доверчиво девойче? Ще тръгнеш ли доброволно към олтара или предпочиташ да те влачиме с въже?

Маркиза побутна шапката си към тила и се облегна небрежно на купчината чували с боб. Бузите му почервеняха, а очите искряха.

— Хайде, продължавайте забавлението — каза той.

След малко шествието се приближи до дървото, под което седяха и пушеха Хакет, Холи и Сондърс.

Начело вървеше Уокър Куция и свиреше на бандониона си някаква доста тъжна мелодия. Следваха го булката и жениха. Готвачът беше увил около кръста си шареното индианско одеяло и държеше в ръка испанската кама с огромни белоснежни цветове, която тежеше

може би петнайсет паунда. Шапката на булката беше украсена с мескитови клонки и жълти цветове от ратама. Останки от мрежа против комари служеха за воал. Подир тях се препъваше Дейвис Грамофона в качеството си на баща на булката, който бършеше сълзите си с конски потник и ридаше така, че риданията му се чуваха на цяла миля. Следваха каубоите в редица по двама, които коментираха външния вид на булката, имитирайки гостите на модна светска сватба.

Когато шествието спря пред Хакет, той стана, каза няколко думи за брачния съюз и попита:

— Как се казвате?

— Сали и Чарлс — отвърна готвачът.

— Подайте си ръце, Чарлс и Сали!

Може би никога не е имало толкова необичайна сватба. Защото тя беше истинска, въпреки че само двама от присъстващите знаеха това.

След брачната церемония каубоите изреваха „ура“ и с това всички зевзеклъци приключиха поне за този ден. Веднага се заеха да разгръщат одеялата, защото сънят не можеше да чака нито секунда повече.

Готвачът свали сватбените си одежди, а Маркиза се помая малко в сянката на фургона. После той склони глава върху рамото на младоженеца.

— Просто не знаех какво да правя — каза тя. — Татко умря и ние, децата, нямаше на какво да разчитаме. Докато беше жив, му помагах много в работата с говедата, та затова реших да стана каубой. С какво друго можех да се изхранвам? Тази работа не ми доставяше кой знае какво удоволствие и щях да я зарежа, ако не беше...

— Ако не беше какво?

— Ти знаеш. Но обясни ми нещо. Ти кога се сети... кога за първи път...

— Още щом пристигнахме в лагера, помниш как Сондърс ни представи, „Маркиза и Госпожица Сали!“ Забелязах колко много се смути ти и веднага подозрях...

— Нахалство! А защо според тебе аз съм помислила, че това „госпожица Сали“ се отнася за мен?

— Защото маркизът съм аз — отвърна невъзмутимо готвачът. — Моят баща е покойният маркиз Бородейл. Надявам се, ще ми простиш

това, Сали. Аз нямам никаква вина в тази работа.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.